

ALEŠ BERGER – NADREALIZEM

- IZVOR POJMA

Skovanko nadrealizem (surrealisme) je skoval **G. Apollinaire** > s tem izrazom je hotel ponazoriti težnjo, naj se gledališče vrne k naravi, a je pri tem ne posnema. Surrealisme je tudi naslov revije, izdajal jo je **Yvan Goll** > **Manifest nadrealizma, 1924** (bistvo N je, da resničnost prenese na višjo umetniško ravnino), za predhodnika navede Apollinaire, ker je iz besed iz vsakdanjega življenja oblikoval podobe = asociacije.

Mesec za tem tudi A. Breton izda svoj **Manifest nadrealizma, 1924** > je temeljno besedilo N in velja za glavno načelo novosti, ki jih je to gibanje zarisalo v moderne poezije.

- ČASOVNI IN PROSTORSKI OKVIR

- 1924 (Manifest nadrealizma, Breton) – 1939 (2. sv. vojna)
- Po vzoru fr. N → širitev po Evropi

- ZAČETKI NADREALIZMA

- Prvi rod

- »Litterature« - revija objavi najpomembnejše začetne tekste N :

- o **Ducass (=Lautreamont): Poesies**; ostaja vzor N
- o **Vache: Vojna pisma**
- o **Breton, Soupault: Magnetna polja** ^{1. nadrealistično besedilo} (močno vpliva na Bretona)
- o Tzarajev prihod v Pariz > dadaizem se tu pojavi v radikalni obliki, pripadniki Litterature ga onemogočijo
- o **Breton: 1917** v Apollinairovem krožku spozna Soupaulta, Aragona, Eluarda. Po razdoru z dadaizmom postane spisek okrog revije Litterature velik > nova serija revij 1922-24 > Breton označi glavne značilnosti N

- »Manifest nadrealizma«, november 1924

- o izhaja iz kritike absolutnega racionalizma in poudarja človekovo podzavest, ki je najvažnejši del duševnega sveta
- o Freudova metoda
- o največja svoboda duha se kaže v človekovi domišljiji, norosti in sanjah
- o zunaj razuma obstaja še podzavest, ki ga logični procesi ne nadzirajo
- o procesi so razlaga sanj ali **asociativno mišljenje**, zapisovanje podzavestnih dogajanj pa je **avtomatično pisanje**
- o na tak način je skupaj s Soupaultom napisal Magnetna polja
- o definira N: »Čisti psihični avtomatizem, s katerim se želi izraziti resnično delovanje misli«.

- Konec leta 1924-29 > revija »**Nadrealistična revolucija**«; 12 števil; v zadnji Breton objavi 2. del Manifesta = polemika s komunistično partijo ter razvojem gibanja družbe

- o N se začne kmalu opredeljevati do problemov socialne revolucije in fr. komunistične partije.
- o Imeli so zapletene odnose zaradi N razpetosti med strankarsko disciplino in N
- o razumevanjem pri revolucionarnih spremembah.
- o 1933 > Breton in Eluard se odcepita od partijskega dela N > razvoj:
- o pesniške zbirke
- o razstave N slikarstva
- o Buñuel in Dali posnameta film Andaluzijski pes

- **Drugi rod**
- 1930-33 > revija »Nadrealizem v službi revolucije«, 6 števil
- Dali, Buñuel, Breton, Marko Ristič, Tzara...

Po 2. sv. vojni je bil N kot gibanje mrtev, le prisoten je bil pri nekaterih avtorjih

- **NADREALIZEM PO SVETU**

Belgija, Japonska, Češka, Slovaška, Anglija, J. Amerika

- **NADREALIZEM V SRBIJI**

1922 > Marko Ristič, Dušan Matić, Milan Dedinac osnujejo revijo »**Putevi**«, kjer objavljajo prevode iz Litterature; kasneje se pridruži še Aleksandar Vučo

1924 > revija »**Svedočanstva**«

1929 > almanah »**Nemoguče**«

1931 > revija »**Nadrealizam danas i ovde**«

- **ZNAČILNOSTI NADREALIZMA**

Literarno gibanje
Način človekovega samospoznanja, človekova spontanost
Želja po spreminjanju človeka in sveta, ki naj bi postavilo posameznika v novo, nadrealno stanje = popolna svoboda duha
Vloga podzavesti se navezuje na teorijo Sigmunda Freuda
Načelo intuicije
Tehnike: govorjena misel, avtomatsko pisanje
Estetika: novo pojmovanje, lepo je kar je nezavedno > to je nenavadno, spačeno, naključno; Lautreamont: » <i>Lep, kot srečanje šivalnega stroja in dežnika na operacijski mizi</i> «
Nova razmerja med besedami
Poetika pesniškega jezika: besede se otresejo običajne rabe in se povezujejo v sklope, odmaknjene od logičnih mehanizmov > nove podobe nimajo nič skupnega s klasično metaforo
Iz poezije skrči delež racionalnega do najmanjše mere
Film: Luis Buñuel

Danes se pojem nadrealizma uporablja kot literarno-zgodovinska oznaka za smer v fr. književnosti in kot časovno nevezan termin v poetiki in stilistiki.